

PSSS - „*POLJOSAVET*” DOO - LOZNICA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, TRGOVINE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

AGROBILTEN

Broj III/2012

19.03.2012.

tiraž 300 primeraka

Poljoprivredna savetodavna stručna služba grada
Loznica i opština Mali Zvornik, Krupanj i
Ljubovija

SADRŽAJ:

- MATIČNO KNJIGOVODSTVO I NAČIN VOĐENJA KNJIGA. ....Gordana Vujaklija 3
- PROTEINSKI GRAŠAK ZA ZRNO .....Dušan Despotović 4
- PROIZVODNJA ZDRAVOG RASADA.....Radmila Čalić 5
- OREZIVANJE VOĆAKA U RODU.....Zlatica Krsmanović 6

MATIČNO KNJIGOVODSTVO I NAČIN VOĐENJA KNJIGA

Najznačajnija mera selekcije u stočarstvu je vođenje matičnog knjigovodstva. Termin matična evidencija često se poredi sa obeležavanjem grla (ušnim markicama).

Matično knjigovodstvo čini više različitih knjiga, od kojih svaka služi za određenu svrhu. U njih se upisuju, pre svega, podaci o grlima koji se nameravaju koristiti ili koriste u priplodu, a potrebni su da bi se ona mogla tačno identifikovati i pravilno oceniti, odnosno odabrati za dalju reprodukciju. Matične knjige nazivaju se još i Poreklopisne, Genološke, ili Zapatne knjige. Matično knjigovodstvo treba da pruži verodostojne i sigurne podatke o poreklu i starosti priplodnih grla, o njihovom zdravlju, razvijenosti, produktivnosti, plodnosti i naslednim sposobnostima. Ono daje vernu sliku o vrednosti nekog grla. Osim toga, na osnovu podataka iz matične knjige treba obezbediti da ne dođe do neželjenog gajenja u srodstvu. Ono treba da omogući svrstavanje grla u linije, redove i familije. Matične knjige imaju u savremenoj zootehnici izvanredno veliki značaj, jer je tačno, uredno i stručno njihovo vođenje jedan od uslova za uspešno sprovođenje selekcije i unapređenja stočarstva. Matičnom knjigovodstvu zootehničari još od davnina poklanjaju dužnu pažnju. Naime, prva glavna matična knjiga osnovana je 1793. godine u Velikoj Britaniji i to za konje – Stud book, a zatim je 1822. godine osnovana prva glavna matična knjiga za goveda – Herd book. Još kasnije su osnovane glavne knjige za svinje – Pig book, za ovce – Flock book i za živinu – Pen book. U Velikoj Britaniji je nastao veliki broj rasa domaćih životinja tako da nije slučajno što je tu nastala prva matična knjiga.

U našoj zemlji, prva glavna matična knjiga osnovana je 1923. godine i to za punokrvne engleske trkačke konje, dok je 1937. godine bila osnovana i glavna knjiga za goveda (Jugoslovenski Herd book). Obe knjige vođene su do početka drugog svetskog rata.

Današnje stanje matičnog knjigovodstva u svetu je u direktnoj vezi sa stepenom razvoja stočarske proizvodnje. U zemljama sa naprednom – modernom, stočarskom proizvodnjom njemu se posvećuje veoma velika pažnja. Međutim, u zemljama sa slabijim ili slabo razvijenim stočarstvom, matičnom knjigovodstvu se još ne poklanja potrebna pažnja. Jedan od neobično važnih preduslova za uspešan razvoj matičnog knjigovodstva je unifikacija pojedinih matičnih knjiga u okviru svake vrste domaćih životinja i metode njihovog vođenja, a zatim za vođenje kontrole proizvodnih sposobnosti, a za priplodnjake i o kontroli nasleđivanja radi kompletnih podataka matičnog knjigovodstva za uspešno sprovođenje selekcije.

PROTEINSKI GRAŠAK ZA ZRNO

Upotrebljava se u stočarskoj proizvodnji, golubarstvu, živinarstvu.
Upotreba zrna graška ima tendenciju porasta.

Agrotehnika

- *Plodored* – ne podnosi setvu u monokulturi, najviše mu odgovaraju strnine ili okopavine. Odličan predusev za sve ratarske kulture jer u zemljištu ostavlja značajne količine azota i organske materije.

- *Osnovna obrada* – obavlja se u jesen ili zimu na dubinu od 25 cm.

- *Predsetvena priprema* – potrebno da se obezbedi što ravnija mrvičasta struktura zemljišta zbog same setve i kasnijeg kombajniranja.

- *Dubrenje* – jari grašak ima kratak period vegetacije. U početku vegetacije mu je potrebno da ima dovoljno azota da usev ne bi zaostao u porastu, dok ga kasnije najvećim delom obezbeđuje azotofiksacijom iz vazduha.

Preporučena količina NPK đubriva zavisi od plodnosti zemljišta, iznošenja hranljivih materija i kreće se oko 300 kg/ha (15:15:15) koje se unosi pre setve.

Setva - vreme setve – kraj februara početak marta kad vremenski uslovi dozvole.

Način setve – seje se žitnim sejalicama na 12,5 cm a moguća je i setva na 25 cm.

Količina semena se kreće oko 150 kg/ha

Nega useva – posle setve u ranijim rokovima je poželjno valjanje dok je u kasnijim rokovima to obavezna mera.

Hemijske mere zaštite

Zaštita od korova

Za zaštitu od korova mogu se koristiti herbicidi koji se primenjuju inkorporacijom pre setve (Treflan, Župilan i sl. 2 l/ha) zatim tretiranjem posle setve a pre nicanja (prometrin 1,5 – 3 kg/ha) i tretiranje nakon nicanja od faze 2 do 3 lista pa do početka pupoljenja (Basagran 2,5 l/ha). Kako herbicidi poskupljuju proizvodnju preporuka je da se koriste u kritičnim slučajevima a da se korovi suzbijaju agrotehničkim merama.

Zaštita od štetočina

Zbog dužeg čuvanja zrna graška za zaštitu od graškovog žiška koristi se Zolone likvide u količini od 2-2,5 l/ha tretiranjem odmah posle cvetanja.

Žetva – žetva počinje kada je 75-80 % biljaka zrelo. Kombajn se podešava tako da se smanji broj obrtaja vitla, po mogućstvu montirati i podizače mase, broj obrtaja smanjiti na 500-550. Povećati zazor između bubnja i podbubnja i podesiti vetrove.

Skladištenje – ovršeno zrno se može dosušiti na suncu ili pod nastrešnicom pre skladištenja.

Nabavka semena – Institut Novi Sad, Zavod za krmno bilje 021/489-85-70

PROIZVODNJA ZDRAVOG RASADA

Osnovna fitosanitarna mera koja omogućava uspešnu proizvodnju u staklenicima je proizvodnja zdravog rasada. Rasad se proizvodi u dezinfikovanom zemljištu, u sandučićima, toplim lejama i drugim objektima koji su prethodno dezinfikovani. Ukoliko se pojave „ćelava mesta“ i dođe do poleganja rasada, treba očistiti i ukloniti obolele biljke. Ta mesta se zaliju 0.5-1% rastvorom plavog kamena, a zaliva se dva puta u razmaku od 10-15 dana. Preporučuje se, ukoliko zemljište u objektu nije dezinfikovano, da se koren biljaka štite neposredno pre rasađivanja sredstvom u kombinaciji 0.1 % rastvora BenlateWP-50, 0.2 % rastvora Ridomil plus WP-50.

Dezinfekcija semena je jedna od najkorisnijih i najekonomičnijih mera u zaštiti biljaka. Sprovodi se radi zaštite biljaka od parazita koji se prenose semenom ili onih koji se nalaze u semenu pa mogu da prouzrokuju propadanje semena pri njegovom klijanju, propadanje klijanaca ili da zaraze biljku u prvim fazama njenog razvoja. Dezinfekcija se sprovodi fungicidima. U cilju zaštite od insekata i njihovih larvi, koje se nalaze u zemljištu, osim fungicida se dodaju i insekticidne komponente koje štite seme od zemljišnih štetoćina. Dezinfekcija zemljišta se može obavljati i termičkim metodama izlaganjem temperaturi od 52 do 53 °C u trajanju do 7 do 8 minuta. Koristi se „suva“ i „vlažna“ dezinfekcija semena. Najznačajnii preparati za dezinfekciju semena su kaptan i preparati na bazi tirama.

Nakon završetka ciklusa proizvodnje veoma je značajno uništiti biljne ostatake i korovske biljke u objektima. Ove biljke mogu da posluže kao izvori inokuluma i omogućće zaraze u sledećem ciklusu proizvodnje. Uništavanje biljaka se najćešće radi prilikom dezinfekcije konstrukcije objekta pomoću 2 % rastvora formalina. Usled fitotoksićnog delovanja pare formalina dolazi do sušenja biljnih ostataka i korova. Osušene biljke se zatim, zajedno sa korenom uklanjaju i spaljuju.

Veoma važna i zanćajna mera je uništavanje izniklih korova između dva ciklusa proizvodnje u objektu i izvan njega. Ukoliko prilikom dezinfekcije zemljišta nije u potpunosti uništeno seme korova, ono ponovo raste. Na korovskim biljkama obićno se razvijaju bele mušice ili se na njima nalaze i neki drugi štetni insekti. Zbog toga zaštićena bašta i oko nje mora biti bez korova pre početka ciklusa proizvodnje. Za suzbijanje korova se koriste sledeći herbicidi: gramokson, galakson, parakvit u dozi 30-50 ml/100 m², 3-7 dana pre sadnje, odnosno setve, a najbolje je korove uništiti mehanićki.

Održavanje higijene u zaštićenom prostoru smanjuje pojave bolesti povrća. Odela radnika potrebno je prati jer se na njima često zadržavaju spore gljivica, kao i neki virusi. Pranje ruku sapunom je znaćajna mera, takode, naroćito u sprećavanju širenja mozaika duvana. Zabranjeno je pušenje cigareta u objektu jer se virus mozaika duvana nalazi u duvanu cigareta. Ispred ulaza u objekte potrebno je postaviti barijere od sundera natopljenog dezinfikacionim sredstvom.

OREZIVANJE VOĆAKA U RODU

Orezivanje u ovom periodu ima za cilj obnavljanje rodnog drveta i vegetativnog prirasta, kako bi se voćka što duže održala u punoj rodnosti. Pored obnavljanja krune, orezivanje povećava rodnost i kvalitet plodova. Rezidba mora biti utoliko jača ukoliko je voćka starija i kržljivija. Osnovni principi rezidbe voćaka u rodu:

- slabija rezidba (duga) bujnih stabala smanjuje bujnost i ubrzava rodnost
- slabija rezidba slabobujnih stabala smanjuje bujnost i vodi iznurivanju stabala
- jača rezidba (kratka) bujnih stabala povećava bujnost i usporava rodnost
- jača rezidba slabo bujnih stabala povećava bujnost i daje redovnu rodnost
- uspravne grane su bujnije a vodoravne rodnije
- proređivanje grana utiče na rodnost, a skraćivanje ubrzava vegetativnu aktivnost

VREME OREZIVANJA

Voćke se mogu orezivati:

- za vreme zimskog mirovanja, od opadanja lišća do kretanja vegetacije
- u početku vegetacije do završetka listanja
- u toku aktivne vegetacije

Zimska rezidba najmanje slabi voćku i najmanje remeti životne procese u njoj. Ovo orezivanje ne treba obavljati kada je temperatura ispod -8°C . Ona povoljno utiče na bujnost i rodnost. Jedina mana ove rezidbe je što postoji mogućnost izmrzavanja preseka a kasnije i mogućnost infekcije rana.

Orezivanje obavljeno u početku vegetacije slabi voćku jer su odstranjeni mladari s mladim lišćem utrošili rezervnu hranu iz voćke te se ne preporučuje.

Orezivanje u toku vegetacije ili tzv. zelena rezidba se izvodi od maja do jula meseca. Orezuju se samo zeljasti delovi voćke i mora se izvesti uvek kada je loše urađena zimska rezidba.

Male rane napravljene rezidbom voća zarastu tokom prve vegetacije, međutim veće rane, nastale sečenjem velikih i starijih grana, zarastaju tek posle nekoliko godina. U vremenu dok rana ne zaraste može lako doći do infekcije. Zato posle sečenja treba izvršiti dezinfekciju bakarnim sredstvima a zatim premazati kalemvoskom ili belom masnom bojom i sl. Prilikom rezidbe treba obratiti pažnju na pravilan rezne ostavljati patrlj koji izaziva sušenje.

**УРЕДБА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА
РЕГРЕСИРАЊЕ ДИЗЕЛ ГОРИВА ЗА ПРОЛЕЋНЕ РАДОВЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ У 2012.
ГОДИНИ.**

Влада Републике Србије донела је УРЕДБУ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ЗА РЕГРЕСИРАЊЕ ДИЗЕЛ ГОРИВА ЗА ПРОЛЕЋНЕ РАДОВЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ У 2012. ГОДИНИ.

Овом уредбом уређују се услови и начин коришћења средстава за регресирање дизел горива, и то: дизел горива Д-2, односно евродизела за пролећне радове у пољопривреди у 2012. години.

Средства за регресирање не односе се на пашњаке, рибњаке, баре и друго неплодно земљиште.

Малопродајна цена дизел горива Д-2, односно евродизела из става 1. овог члана регресира се у висини од 60 динара по литру од цене уговорене након спроведеног јавног позива. Бонови се издају са роком важења до 15. априла 2012. године.

Право на регресирање дизел горива Д-2, односно евродизела има физичко лице-носилац породичног пољопривредног газдинства уписано у Регистар пољопривредних газдинстава у складу са Правилником о начину и условима уписа и вођења Регистра пољопривредних газдинстава, обрасцима захтева за упис и промену података и прилога, документацији која се прилаже уз захтев, начину чувања података, као и условима за пасивни статус пољопривредног газдинства и налази се у активном статусу, у количини која се одређује у зависности од биљне културе, а по хектару пријављеног обрадивог земљишта на дан подношења захтева и то за:

- 1) житарице до 40 литара;
- 2) индустријско биље до 40 литара;
- 3) крмно биље до 30 литара;
- 4) поврће до 75 литара;
- 5) воће и грожђе до 100 литара;
- 6) ароматично биље и лековито биље до 50 литара;
- 7) садни материјал и хортикултура до 100 литара.

Припадајућа количина дизел горива по физичком лицу одређује се множењем пријављене површине под одговарајућом групом биљне културе у Регистру.

Захтев за остваривање права за регресирање дизел горива подноси се Министарству финансија – Управа за трезор или преко асистента саветодавца од 13. марта до 9. априла 2012. године на Обрасцу – Захтев за регресирање дизел горива за пролећне радове у 2012. години. Управа спроводи поступак утврђивања испуњености услова за остваривање права на регресирање дизел горива у 2012. години. Пољопривредна стручна и саветодавна служба која има ангажоване асистенте саветодавце врши расподелу бонова за свако физичко лице у складу са количинама утврђеним у списку.

Овлашћено лице ПССС преузима бонове и спецификацију по насељима од Управе. Овлашћено лице ПССС задужује боновима асистента саветодавца ПССС на основу записника о предатој количини бонова са спецификацијом бонова. Асистент саветодавца предаје бонове физичком лицу уз потврђивање пријема бонова потписивањем физичког лица на одговарајућем месту на списку. Овлашћени дистрибутер врши продају дизел горива физичким лицима у количини примљених бонова. Физичко лице плаћа разлику између износа који се регресира до малопродајне цене утврђене чланом 3. ове уредбе.

PSSS - „POLJOSAVET” d.o.o. - LOZNICA
015/883-760 883- 546 WWW.ZZPLO.COM